Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхетар!

СВЕТ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деза ● ШОАТТА, 31 АВГУСТ, 1985 ШУ. ● № 105 (7140). ● Маз 3 кеп.

9-гІа декада чахъхьлнчай

ЙИСТЕХЬНАЧА иІсаГІа декада итогех Нохч - Гіалгіайчен гІишлон управленеша чу ЗелагІа аллагІга СМУ котьхьнигг лаьхІай Е. Радченко карте латта комсомольско - кегирдий бригада.

«Промтефизиша яьха конструкторско - технологический бюро проведственни комплекс хьалъеча хьалъеш я ва коллектив.

Цул дукле тІехьайнаьш Эльбиев Аьхмед, Бисултанов Аьдам карте латта каменщикий, бетонщикий бригадеш.

Кьиьнарна шозшарга хьокхан тешш хилларг белгала ба цу бригадашкера каменщикаш В. Лорсанов, А. Китиев, Т. Мальтаев, бетонщикаш Р. Аьлматукаев, С. Игглиший, И. Максимов, кьиьбараш.

Цу кеп бригада коллектив деш дечиг КПСС XXVII съезде сийна гІишлон - монтажни Балкеш дера шера план ханал кІиера хьалгя кхачашъ.

ХІаьта Радченко бригада ца шийла яьхь хьайнай планаГІа СМУ-ца А. Вешенех карте латта бригада. Цо ешаГІа пхо декадех хьалхара мотттиеш аьлаГІ.

Е. ВИКТОРОВ.

* * *

ВАЙ РЕСПУБЛИКЕРА дукле обьединеташ хьалъеча декъалоцаш я «Чечнистройтранс» производственни обьединени. Цул водительашъ паргІта болх берех тІийла ди нерда гІишлой ханнаьха эксплуатеша дІаьлар.

Из гІулаьх дика хьатдеш ба водителаш А. Латтаев, Б. Куцмарев. Уж шакхтер я бригадираш ба. А. Латтаев карте латтеча бригадо дІаьтуьр Грозненски ельнкбетонни изделеший хьаена заводеса обьединешка гІишлон материаллеш.

Коммунистий форума сийна чакхъьннача иІс декадех вІашта хьалъеш мотттиеш ворхІ ца ший бригадо. Цо дош дечиг шу чекхдаллеш кхоьаьна доегорца, сиварчин материаллешка язъ я цин дойнаьта болх бе. Белгалдеккха дезе, шу доЛелуш цин дийнаьта вІашта болх берга йьнна цар тІийла хиннаьн декъар хІинчуьн массеех Бутт хьалха изоваьлдаь хилар.

* * *

ШОАЙ тарочешкан изоьаьмашкех цІаьхьа хьана я ваьна, парте агІгІачуьра XXVII съезда яьжа хьалъеташ совгІат кьиьдаь нахъьйаьш сварлагІбаьнний Грозненски «Автоспецоборудование» яьха опытно-экспериментальни заводе хьалъеламаш.

Продукци мехьала ягІ хьхарг берхІ батта лаьчаьнна дикеш ьаьжа изоьаьмашкаьш. Пиемаш сонгІа цу юкъе арахІийла бІаьг эзар сома маьхе продукци.

Уж толамаш дозаьчч ньъьстта белгала я ялагІга цахарг Самиченко Евгений Ивановича кулгаьчий слесарий - сборщикий бригада.

ХІинц ноябрь бетта чоГІа кьиьлагІга я из коллектив. Дисциплина дийна хилараь, Балка ханах бІаьгна пайда эца карат бІаьгна толам ба из.

Дика болх бечча яьха юкъе ньъстта белгала ба слесарашкаьр - сборщикаш М. Мурадов, Б. Ганчар, Л. Мусаев, электросварщик В. Исаков.

У. АЗАМАТОВ.

Стахановски болама 50 шу дузаш

Юхьиг дІайолаьраш

А. Г. Стаханов «Центральная - Ирмино» яьхча шахта партург К. Г. Петрови рекорд оттальча бусса (1935 шера 30—31 августа).

Архивера сурт.

СССР Лаьхехьарча Совета депутат тракторни бригада бригадир П. Н. Ангелина.

Транспорте дуккхача машинистий - скоростникий болам болабаьр а хинна хІаэттар Петр Федорович Кривонос.

ТАСС фотохроника.

(Стахановски болама 50 шу дизара хеталь материалаш ешІа уьш газета шоллаГІа оагІо тІара).

КПСС обкома пресс-центро хоам бу

ТЕЛЕФОН 2-66-72

Дукха баьхкан да деший ба хІаьо коьхьаьнгІ совгІоьнгІ доьхьар Іалашдеш. Цара ца доьрхІаме да парив. Хьайбаш іангара дахара гІоьнех мошша доьхьаьрш ма хулла дукхагІа Іалашше йиш хуьлийчеча ерриГача Саровех сийда Іоца беза.

Дегіаьхкан лаГІ аьла аргІаьн а. Оперативни дежурстви, 29 август хьалхьаьчаьнна республике гІоьлла аргІаьн а дІаьлІаттІаьнгІ 146,9 эзар тоне йоІ — планагІа йоагІгІаьчох 71 процент. Соаьна уьш хана чІогІеьл кІиначар 40,4 эзар тоне кІеІсгІагІа яр.

Йоа Іалашьяра план республике эгІара хьалха Гудермесийн районе юрта боьхама кьаьхьагІаьхошна кхоьчашъьйаьш.

Гудермесийна хьаьг а баьхна, доьхьар Іалашдара балкаш сийдаьл шаьлинадиш. Х. Кара а 300 тоне йоІ кІеІсгІагІа валаьн кхоьчашъьйаьш боьлаьш Шаьмсин районе хьаьхьагІаьхоШ.

Лоьмаш чоьхлаьнера хьалашка Іалашдеш да доьхьар Ножай-Юртовскин районе боьхамашца, ЦхьабосьгІ. БІаьра техникина дийдеча шобара чу ухьаьча районе доьхьар Іалашдарах тІехьаьрсеш лен уьш план 12,1 эзар тоне йоІаьлаьц, 10,2 эзар тоне йоІ кІеІсгІагІа яр. Ножайюртовашца дикна хьалхьабаьнна царца яьх делаьча Советский Белокаш — районе доьхьар Іалашдеш дечаьна отрядеш.

Шерра дийриьн хьаьжІий силос боллара балкаш. Оперативни дежурстви, 29 август хьатІаьнхочачу 464 эзар тоне чуеллий силос. — 1984 шерра ахка чаьнадоьлаш хиначчу 91 эзар тоне дукхагІа.

Дика кІаьнтІехьбаьхьха Іалашо силос нийчьйе болх Наурский районе боьлаьнна. ХІаьлаьс 65 эзар тоне чуеллий цар на гранцешца.

Сунженски районе колхозашкеи совхозашкеи 53600 тоне нийтьйаьй силос.

Иза болх бара тІехьабусьрашца юьхьа — урсмартановашца. Районе гІоьлла 11000 тоне мара силос еллаьш. Цунна цхьаьна, ший чІаьнаьлаь я: 40250 тоне силос нийчьйе сецаш я.

Хьаьжкан чуэйре балкаш массиваьлаш ма хулла сийдеза.

Фуьма дийриьн іоьмерна 16669 гектара тІара хьежаш — ерриГех 85 процент. 15176 гектара тІара яр аьрдай из.

Шелковской районе «Коминтерн» колхоза Іаьнаьле 210 центнер коьагІо йоІ іоьмерна фу да, 165 центнер кийчьаьлц цу районе кІиера боьхамо — «Путь к коммунизму» колхозо, Наурский районе «Терский» совхозо — 104 центнер.

Іоьмерна фу шеннарг балкаш тІехьадоьх малгобевски, гроздненски, гудермесийн боьхамашца.

Генераьш чуэйре балкаш боламе дІаьхьо Грозненски районе Ленинна пІерарІга колхоза механизаторашца: 220 гектара тІара ун хьежачу тІехьаьгІа аьрдай цар.

КПСС ЦК ПОЛИТБЮРО

КПСС ЦК Политбюро арГІаьрча заседане йийцай 1986 шерех шийтталагІга пятилетех СССР экономически а социальни а дегІаьхкарг пийтаьрг Центральн Комитетехьа совещане этоГІ. Цу совещане установкаш мотт а еш. Политбюро ворхІ гаьдаьлаь, мотт социально-экономически дегІаьхкар сахдара КПСС ЦК апрельскин (1985 ш.) Пленумо кийчьйе кург аьхкар чакхдоьхьаьнна доарХІаме беха хинна ДІаотта делана 1986 шера — шийтталагІа пятилетка аІаболлучу шера план кийчьйе ДІаьо болх бош уж ихоачашъе еанІга.

Политбюро белгалдаьккхаьд, шийтталагІга пятилетке СССР экономически а социальни а дегІаьхкара Кертера достаний проектат лаьрхІа боьрамаш Іалашдеррдоьна темашца хьежка хьалгІаоагІаьча шера плана хьокхамаш хила деланга. Къаьстта теркам тІаьзаб, ма моотта производстве эффективность даьхьара Іалашдеш техникаьн карагІаьлаш ка кердагІаьраш юкъеьхтуьла, ихон бара режим, организовности эксплуатеш чІоагІье. дегІаьхкан доля бахача паьха хьашташ товарашца гІулаьхкан дарсен дизаьгІа Іалашде деший хиларг. Из деш кертера доарХІаме да плаваш нийчьйе шера къаьлагІаьна колленгиаьш юкъеоаьр, 1986 шера а ерриГача шийтталагІга пятилетке а проектировкех дола хьокхамаш лаьхдара тІаьерзаш болх цар ипкаьнгІга хьаьжкар хьалхьаьрг дегІаьйолаьарг. Союзни республикий Комитарех ЦК-ашта, парте крайкомашта, обкомашта, министерствий, ведомствий, объединеньйн предприятейн партийни комитетаьрга тІаьдаьлаш хьалгІаоагІаьча шера плаваш нийчьйе массе а хина шозий терриме лелаьдеГа, сихььн экономикеГа - лелаьйолаьрца дІаьдехарашца хьежка цар хьокхамаш хилийтер ваьнаьдеГа.

Политбюро белгалдаьккхаьд, ненДача пятилетке хьалхарчу шера толаме болх бе. КПСС XXVII съезда сийдеша нахьадахара лард хилдарх тарра. 1985 шера ишкаьн социалистичен дегІаьхкарш хьамаьдг доаьшш хьоачашдар доарХІаменГаьра боьхама - политически дегІаьхкар хилар.

КПСС ЦК-н СССР Министрий Советоьн соцан тІаьнІаьнаьн а ихьйолаьн а культурин лелаьчча интенсивни методаш хьинаьр юкъеьолаьш, дукхагІа юртобоьхама продукци ишка новкьостаьл дерг доьлаьнна, удобренеш бьйсинаьш, болх беш йоІа предприятиеш нердагІга техникица Іалашъе, арахецара продукце ассортимент шерше, дикал лаьхкье, оборудование хІоьмара тайсаш арахецІга вІашТІехьаьнна лаьрхІад. Цу даьхьарча хьахьсарашкоштца лаьрхІа кхе чубаха чІенощо социально - бытовой программа хьамаьл доаьшш хьоачашъьра тІехьара тІинІаьн ешаьнна министерствий бехтонхам белгалбаьккхаьд.

Іилаьн - техничесин прогресса лерда тІа ихоачаьнний кІиер барзи производства материалоьнгІ ешаьнна. Уьнранаьсин ССР-е бечча балкаш дола дош дуьнаьш, Политбюро белгалдаьккхаьд, иІсаьнна молларІга ядерни герта тонкамаш дара мораторий кхиначаьнна йола Советски Союз арахььчча политикеца керда кхиначаьнна бокхха лаьрхІаш болаш хилар.

М. С. Горбачевен Ж. Батмунхъ чІоагІга тершне ІІаьвайтер аьнаьсо - тихоокеанийн регионерчу хьаьна. Цар ваьнар, аьнаьсна веччаьхьаьнний вІашагІгІехаче нийсаьш кортенете мешаш сихьбаьстийн чІоагІьра нахьаьх йола Советски Союз, МНР, кхаьна социалистически мехкий предложенеш чахъхьаьчаьнна. Цар тешаьд дуьнаьш, ворхІ ца ешаьнна, 40 шу хьаьна германски фашизмен лаьнечи милитаризмаш болаш чахъьаьнна дуьнен шийтталгІга тІена историчесин уроьнца тахан а бизаьча боарме актуальни болаш хьайоаьта. Цар тешаьд ду тІемо дуьхьарга хьоьмаш ца дІаьвоьаьлаьлаьха лоаьтто безаш хиларан, ипериализмин реакции шоьшта болча пайдаьнна, ирча тайсара дуьнен историн хуьнда ешаьнна чаьх та доаьшш доарХІаренаьн.

Ж. Батмунхъ доттагІаьна виначаьх Монголъеьа Хьалха Республикин хьайкар М. С. Горбачева. Баркал оалаш тІаьнІаьнна хьоаьлаьга вехар.

Вежарашца долча дег тІарча хьаьне чакхдаьнначу вІашагІкхетаьро хьагоІаьтар дикин ешаьнна шинна а партен мехкон бинна цхьоаьгІо йолаш цІьаьтарш ешаьнна. (ТАСС).

ДОТТАГІЛЕН ВІАШАГІКХЕТАР

29 августе Кремле хиннаьн КПСС ЦК Политбюро, ЦК ЛКСМ ешаьнна. Цу заседане йийцаьнна ВЛКСМ-ан ЦК-ан ешаьнна. Цар ваьн

НИЗ БОЛЧА БОЛАМА ТКЪАМАШ

РАЬЗА ХИННА ХЬАЛЛАЬДАР

1935 шера августа тІехьхьирча буг Донбасса Кадиевскн районерча «Центральн - Ирмино» яхачи шахте кьонча забощикча Алексей Стаханов рекорд оттавий. Кердарча тайпара болх яІаштІехьа 'а бьаьхча, сменах 102 тонн кІор бьаьхкаб цо. сменах ло- эадаин 14-оа тІехьхьоаг а ешг.

Кердарча тайпара болх новски аьшна шІи діаІаьхар

Нохч - ГІалгІайчен мехдаьлта чакъдолхача промышленноста аггара хьалха из болам діаболабаьрех ва мехдаьлта чакъдолхача завода шоллагІча установка стоящих. М. Мурдаев 1935 шера октябре бензини хьаькъастаделга ло діахочалаьдг 17,5 процентага, тІехьаьхьа 14,5 процент яІаьнаг. Из болх беш хиннача сменаца Кіра дийнахь планах соГІа 30 тонн мехдаьлта чакъдолхкаш хиннад.

Мурдаев хьалдаьлар мехдаьлта чакъдолхарчин А. В. Артамоновас, П. П. Невенна, кочъар. Кренинг-гуськовска начальника комсомолца Зубко Нинас установка болх бара дуйен рекорд оттавий. 1935 шера 30 декабре областной партаннна собране парте обкома хьалларча секретара ина. Егорова Дасда тІа белгалдаьлхьад: «Инженера комсомолаьс Нина Зубкос шин бригадца Дженнис кренинг дуьхьарча болх бара дуйен рекорд оттавий. Аггара дуьхьарча болх бара норма 93 да долча, 120 дийнахь болх боьв кренинг цІен да сш».

Областной партаннаьс хьаллаьлаб кердача тайпара болх беркий болам. 1935 шера октябрь чакъдолдеш парте обкомо ГІалгІайчен предприятинца стахановски болсн Боаравдорде» бола соцям. Цу тІа белгалдаьлхьа областерча дуьхьарча предприятеьна тІаьхьарча хьаькъегІарна хиннад шІи шерашкарчарна ладьхьа оьсарле болсн ладьхьа хьоьжаннад дьхьал, рекордаш а оттавий. Іьхьастг ьаьча. 1-ча заведуьйстера ладьхьа балха

Кхоана–мехкдаьттан газо.вин промышленноста болхлой Ди

Мела Пе'ра Тіомашкара мехкаьнгга дуьсна кіорта дар. Лаьрдаг Малгобекі районе — ткъа эзар соьгіа метр мара республике лаьрхіаьчна цхьа эзар метр йогіу. Цхьаьна-ца, ту тіоанашка кхочаш тоур тоха та ахча дан. Иза дика хов Иван Пахомович Расстегаев кере, колта бригада болхлоьте. Геологически хьаьвзаш чоалгаьне хилларга йоьгіа — ваш йогіа. Вагаьрдаг болх бен ма ца ца. Проектах лаьрхіаьчна мела Пе'ра Тіомашкара кхочаьнгга доаймна хоаьшна ахчанна ца йогіу. Цунна ца ца, ту тіоанашка кхочаьнгга

Кхоана~знаней Ди

Хьалхара урок. ТАСС фотохроника.

МАССАНЕНА ДОЛА ЦIЕЙ

Сахьгдарна хеташ хьалхарлаг хьоман школ IаIараш, уьш цIе луш цIе лаьцна ГIаIа Массе деша Доррина а Хозахеташ тIеэнарга цар, IIадаьха а оцIаььна а лаьдуьIаргга эгIаргга хьалхара шоай хьехархочунга, IаIалъмат деан долаш а, боча хеташ а хьаделаргга шоай эгIаргга хьалхара дешаран нийсса — Адам Диц ца луш цар дегашка дусаргга цу дийнахь доска тIа яздаь хинна — Дакъе, Ленин, Машар, Наша яха хьаьжа дешаш. Иштта дIаIолаьдургга царна дуьнчаьа хана йиц ца луш дагалатгаргIойна хьалхара урок. Цу тайнара деза хургда ю: ди уьш дешарга шера итт класс йоаьнхьачарга, вуьзашна деша эттаргга, езаш IаIалъмат профессех XII цIаргга хьалхарчв шера шоай къхьегама нийсса дIаболаьберг болча институтгI тIехьаьрчв хургашна деша баьхьачв студенташца, профессионально-техникеран училищашгI выпускниншца.

Ер дешарг кердга шу дIаолаьдеш Нохч-ГIалгIайчин школаьгIа пацIаргга тIа хьоваргда 240300 бер, хIаьта цхьаьлагIчв классашца йоаьгIаргга 04100 кIаьнгIа. Цунах, профессионально-техникеран училищашца балха профессеш IомаьгIа боллургда 9790 кагIй нахь мехкарийн, республика кхаьв вуьзашца а вуьдиторешца эоагIаргга 1800 керда студент, эзарш болха кагIрхоца дIаболаьергIа лаьрхIаьна конкерча дешарга заведенешца шоай хьалхара заняттеш. Хьаьсарг Чаьхн а Нохч-ГIалгIчен а кхоаьс я яь.

УйIа е а доккхал де а хIама да яь. Революци хIилаьелха массеехь саг мара дийша хинна воаьнча вай республике яьзаьна ваI ресурсаьгIа. Цунах хьалхарчо ГIалгIайчин школ ГIаIа Массе Доррина, — хIаьта а кердга дешарга шу дIаолаьлуш, дегу юха а школе дIаьеш.

— Из вовашш вIалца а ГIаIа вIаьр, — йоаьг директора заместителга Л. Бельтоевас, — берий дагардар хоьш, доГ-ийна яьлаш, тешаьна новкъаьст аьа.

Цуо тIехьаьгIа Массе хьехьаьнна болча дешарг ГIаIа долаьнна дуьнца йоаьгIу. Дуьна пирсаш, кубкаш, грамоташ а хоза книгийна витрина тIа лаьтташ. Царех хIаьрнах але дуьна хIама дорадоаьIаргга Массе. Цо хьехьаьнна болча школерг дешаьргIой районе нах хупечв яьзьнна дечкъ вовашш хуьл, дуьхьаьгIа йоаьна хана хьалхарв моттигIаьн а йоаьг цер.

Хала дар хьалха... Кьаьнчв ваьнна, ГIаIа ма зан ядар, бурганаш, кого гIирс, майишш, спортивни свардаш гоьъцер. Цо Шу дIаолаьлуш, ГIаIа классашца телер цо уроннаш. ХIаьта е дог эхьинарг кьонча специалистца гIайна балхаш. Лехаьн хоргIойгIа йиттг тIа тIа профессиональни говзал лехьорг цун. Шоай хьехархочун оаьнна йоаьнг берашца цхьа доаьн ца туьладелийташ лаьуьгIаргIар тIехьаьрочунга, хIиннаьнаьс тренировкеашца уьзер, спортивни кььшкашца деаьнна новкъар, «Могашала деношш чаьхдоаьхьа. Йиргашца спорт езаш, спортивни фоснна тIенаьтаргIаш цер яьзна хулар цхьаьлоа дейI-ноной, цхьаьбакъа, сих ца луш, дIаьхьтеберга уьш Зоарбиев хьехьаьнна культура хIаьра сеца эшна а пайдаьн а йоаьг. ХIаьта сагI ньаьдеш из, дийнаьр ладаьг.

КХО шу хьалха керда школе хьалIайнр Долинов. Кьаьстера гIаьдаьа вер ца гIулаьеш Зоарбиев. Сийрда, йоаьна, бесарашца хьоагелга дIаьгIар спортивни зал. Гоьлна бийса яьгаьца тIаьгIаьр зала ваьнна доаьхьна берашца а гIаьрш. Цаьрца вер сатем боаьца цер хьехарг а. КIаьрнийн е яьзьнна Зоарбиев, ший балта моттиг хозьв, тоаг гIерташ. ДуьхьаьгIа кхиар спортивни интернатгI а. Мехкарийн факультетаьнни курс неаьле а аьттув бар, IаьI классашца юкъера яьзьнна чаьхьта а йиш яр.

Кегг-кегг цунах ШоаьнгалгI-боаьчв дешаьргIойца поэ дешина ух Зоарбиев, дIаIоаьнйт хьоначарна бIаьшерий историн, реконструкцийн а, тIемаьнна хьехьаьнна а сийлен, нахьаьна гIулаьгIа тIа аьттув бар.

Цуьнгахьа ваьнна, ГIаIа ма зан ядар, — йоаьг директора заместителга Л. Бельтоевас, — берий дагардар хоьш, доГ-ийна яьлаш, тешаьна новкъаьст аьа.

Цуо тIехьаьгIа Зоарбиев хьехьаьнна болча дешаьргIойца поэ ГIаIа долаьнна дуьнца йоаьгIу. Дуьна пирсаш, кубкаш, грамоташ а хоза книгийна витрина тIа лаьтташ. Царех хIаьрнах але дуьна хIама дорадоаьIаргга Массе. Цо хьехьаьнна болча школерг дешаьргIой районе нах хупечв яьзьнна дечкъ вовашш хуьл, дуьхьаьгIа йоаьна хана хьалхарв моттиг а йоаьг цер.

Хала дар хьалха... Кьаьнчв ваьнна, ГIаIа ма зан ядар, бурганаш, кого гIирс, майишш, спортивни свардаш гоьъцер. Цо Шу дIаолаьлуш, ГIаIа классашца телер цо уроннаш. ХIаьта е дог эхьинарг кьонча специалистца гIайна балхаш. Лехаьн хоргIойгIа йиттг тIа тIа профессиональни говзал лехьорг цун. Шоай хьехархочун оаьнна йоаьнг берашца цхьа доаьн ца туьладелийташ лаьуьгIаргIар тIехьаьрочунга, хIиннаьнаьс тренировкеашца уьзер, спортивни кььшкашца деаьнна новкъар, «Могашала деношш чаьхдоаьхьа. Йиргашца спорт езаш, спортивни фоснна тIенаьтаргIаш цер яьзна хулар цхьаьлоа дейI-ноной, цхьаьбакъа, сих ца луш, дIаьхьтеберга уьш Зоарбиев хьехьаьнна культура хIаьра сеца эшна а пайдаьн а йоаьг. ХIаьта сагI ньаьдеш из, дийнаьр ладаьг.

Керлачу шерашца из сатийсар хьаьжьачу сога. Уьш шерца ер ваьнна ваьнна Л. Толстой шерагIаргга Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университет. Со хьоначарна Малгобекен районерга № 5 йоаьг-ча Новороссийскан школе-болх бо.

Тамашийна да цхьа хIама. Дешаьна ваьнна йоаьнг деша яьIаш цIе ца ваьнна ваьнна. Эзарна хьоначаьнгIа